

H. Barbócz Ildikó

Fedezzük fel Portugáliát!

II. rész

Sok-sok lenyűgöző nevezetességgel, mérhetetlen gazdagsággal, felbecsülhetetlen értékkel találkoztunk ez alatt a pár nap alatt Portugáliában, s az utazás minden nap újabb és újabb élménnyel gazdagított reggeltől estig. Már azt hittem, ezt nem lehet fokozni, és akkor a negyedik nap reggelén Közép-Portugáliában leszálltunk a buszról *Batalhában*. Az első pillanat után sem lehetett megszólalni, de az utolsó pillanat, a búcsúpillantás is inkább mély hallgatásba, meghatódottságba, könnyes imára készítetett. Hogy lehetséges a Földnek egy pontján ennyi szépséget, ennyi gyönyörűséges csodát, építészeti remekművet felhalmozni?

Egyik csúcspont követi a másikat a figurákkal bőségesen ellátott kapun belépve, aztán a háromhajós templombelső a szédítő magasságokba emelkedő oszlopokkal, a hatalmas üvegablakokkal, a díszes üvegablakokon beszűrődő és a falakra kivetítődő mennyei színes fényekkel, az egyszerűnek tűnő, mégis felemelő hatással, a gótikus kőcsipkék áradatával. Az a helyzet adódott a katedrális építésekor a 14–15. században, hogy a gótikára ráépítették a reneszánszt. Ehhez kapcsolódnak még a Mánuel-stílusjegyek is az épületegyüttesben, ugyanis ez a komplexum (Mosteiro de Santa Maria da Vitória) katedrálisból, kápolnából és királyi kerengőből tevődik össze. Az egykori dominikánus kolostort I. János király kezdte el építtetni a portugáloknak a spanyolok felett aratott győzelmének emlékére és tiszteletére. Ez a hihetetlen győzelem 200 éves önállóságot biztosított Portugáliának. Magának a különben jellegtelen kicsiny településnek, Batalhának a neve is csatát jelent. A kápolnában található I. János király és felesége síremléke, melyet kőoroszlánok őriznek. Megható kép az egymás kezét fogó, haláluk után is egymást szerető uralkodó pár szoborábrázolása. A pompás boltozatú oldalkápolnában az ismeretlen katona síremléke előtt őrségváltást nézhettünk meg. A királyi kerengő nemcsak nevében az, hanem kivitelezésében is fenséges. Gótikus boltívek keretezik, melyeket Mánuel-stílusú rácsos kőfaragás díszít, bonyolult rajzolatok emelkednek ki rajta összekuszált gallyakkal, lombozattal, kagylókkal, spirálokkal ékesített oszlopokkal. Meglepődöm, amikor kilépünk a már ősz idéző kis térre, és a templom apszisán fellelhető ajtón keresztül egy újabb kápolnába lépünk. A kőcsipke mesevilága folytatódik, a részletek fényképezését részesítem előnyben. Galambok szárnycsapkodása üti meg a fületem és pillantok egyidejűleg fölfelé: nincs mennyezet, nincs boltozat, csak a mindent betöltő kék ég. Ez a befejezetlen kápolna, és természetesen az UNESCO Világörökség része. A határtalanság érzé-

se a szívet is megtölti, együtt szálldosom, röpködöm a galambokkal. A közeli igen színvonalas ajándékboltban belépéskor helyi likőrrel kínálják meg a csoportunkat, majd kedvünkre nézelődhetünk és vásárolhatunk. A változatos mintájú csempék, a színes kerámiák, a parafából készült különböző tárgyak (kézitáska, edényalátét, könyvjelző, füzetborító, szemüvegtok, sőt ruha!) közül válogathatunk. Aztán röpkézés a katedrális tövében lévő kiskocsmában, melynek falai természetesen csempézettek voltak, a csempéképek a kisváros műemlékeit ábrázolták. Rend és tisztaság, mint eddig mindenütt az országban. Láthatóan csak helyiek iddogáltak bent, s ennek különösen megörültem.

(Batalha, a katedrális királyi kerengője. A szerző felvétele)

A következő kisvárosban, *Alcobacá*ban újabb világhírű nevezetesség vár ránk: a világ legépebben, legszebben fennmaradt cisztercita épületegyüttese. El sem hinnénk, hogy a 12. században alapította Portugália első királya, I. Alfonz, a ciszterci rendet pedig Szent Bernát apát. Nagy hatalommal bírt, jó minőségű földekkel rendelkezett. Ez a vidék manapság is Portugália talán legtermékenyebb területe: gazdagon megterem a szőlő, az alma, a körte, az olíva, a füge, a citrom. A templom

a maga 100 méter hosszúságával az ország legnagyobb temploma. Díszítőelemektől mentes gótikus oszlopokon siklik a szemünk, a hajók magassága is szédítő. Aki belép ebbe a térbe, rögtön észleli a monumentalitást, az anyagszerűség és az egyszerű szépség diadalát. A kereszthajóban egymással szemben található I. Péter királynak és szerelmének, Ines de Castrónak a pompásan díszített síremléke. A király rendelkezett így, hogy a feltámadás után a szerelmét láthassa meg először. A templomhoz tartozó kolostorban kétszintes gótikus kerengőben sétálhatunk. Ez a Csend kerengője, az országban a legnagyobb, még a batalhainál is nagyobb. Kettős boltívei a ciszterci élet egyszerűségét tükrözik. Bepillantottunk a káptalanterembe, az apátok celláiba, a hosszú étkezőbe és a konyhába is.

Ez utóbbi a maga nemében is egyedülálló: 18 méter magasságú terem hatalmas füstelszívóval, márvány mosogatókádakkal, s körbe van csempézve, még a plafon is teljesen befedve. A vizet a konyhába a patakából vezették be az óriási kőmedencébe. Megtekintve ezt a templomot is, már nem tudok rangsorolni, nem tudok különbséget tenni, talán nem is szükséges. Mert melyiket tenném az első helyre? Helyette csak ámulok és bámulok, gyönyörködöm a minduntalan elém kerülő szépségekben.

Meggyőződésem, hogy Portugáliába nem is az ország, hanem az óceán végett utaztam. Tengerekben már gyakran fürödtem, sétáltam a partjain, de az óceánt eddig csak filmekben láthattam. Végre itt van előttem, teljes szélességben *Nazaré*nél, a homokban szaporázom a lépteimet feléje. Nagyon csábító és hívogató, de olyan erősek a hullámok, hogy a terepjárós őrszem rám füttyült, amikor közelebb merészkedtem hozzá. Egy huroknyi lábnyom a bizonyíték, hogy megpróbáltam kezemet a vizébe mártani. Beláttam rögvest, hogy nemhogy fürdésről, de még lábmártózásról sem lehet szó. A sirályok – szürkék és fehérek – csapatostul pihentek a nem védett, nem mesterségesen kialakított sárga fővenyen. A durva szemcséjű homokban töredezett kagylóhéjakat, a hullámok által oválisra csiszolt kavicsokat kezdtem el szedegetni – finom erezetű kagylóékszerek. Közben fülem egyre fogta a hullámok morajló, dühös puffanásait, szinte verdesték a partot, a homokdűnét. A vízpermet messzire szállt, engem is elért, s lehunyt szemmel fogadtam az arcomon. A széles homoksávban a megközelíthetőség határain belül a kíváncsi turisták és a kóricáló sirályok lábnyomai. Nem messze tőlem az egyik utastársunk már hosszabb ideje térdülésben élvezi az óceánt. Jobbra meredek sziklafal, mészkő síkok zuhantak bele az óceánba. Arrafelé a megtörő, akadályba ütköző hullámok még tarajosabbak. A szél is olyan viharos, hogy az írást is nehezíti, csapkodja a papírlapokat. Az úthoz közel halszárító lécek, széles tálcák száradó halakkal.

Merthogy *Nazaré*, ez a hangulatos tengerparti kisváros a turizmuson kívül elsősorban a halászatból él. Az életvitelben erősen ragaszkodnak a régi hagyomá-

nyokhoz, pl. a gyászruhát már életük végéig nem vetik le. A kb. másfél kilométer hosszú strandszakaszon kávéházak és éttermek sorakoznak, ahol finom és igen gazdag halételek közül lehet választani. A busz felvisz a több mint 100 méter magasságban épült felső városrészbe is. A sziklaszirtekről gyönyörű látvány tárul elénk, beláthatjuk a hosszú partsávot, az egész települést, a környező táj szelíd lankáit. A mellvéden kőülőkék csábítanak leülésre, nézelődésre, miközben hangok keverednek egymással: sirályok vijjogása, a kápolna harangszava, a kis téren gitármuzsika, sőt tompán még a hullámok csapkodó hangjai is felszűrődtek. Innen a magasból ragyogóan kirajzolódtak a tarajok alkotta fehér csipketerítők, melyek minduntalan egymásba szaladtak, aztán szétszakadtak, végtelen játékban összemosódtak. Ebben a káoszban tűnő harmóniában önkéntelenül kisimult az ember lelke, nem volt ennél felemelőbb pillanat! A nazaréi Szűzanya emlékére emelt, kívül-belül kék-fehéren csempézett parányi kápolnában hálát adtam Istennek, hogy eljutottam az Atlanti-óceán partjára. És még nem volt vége, mert *Cabo da Rocánál*, Európa legnyugatibb csücskénél ez a fenséges látvány megismétlődött. Itt nyúlik az óceánba a természeti erők által ostromolt Szikla-fok. A 144 méter magasan épült világítótoronytól szerteágazó ösvények vezetnek el a meredek, mindig széles sziklás part kiugró részeihez. Bármelyiken is indulunk el, mintha repülőgépről szemlélnénk a kékesszürke, napfénytől szikrázó víz végtelenségét, megunhatatlan játékát és félelmetes erejét.

Dél felé haladva gyarapszik az olajfaligetek száma, néhol friss telepítéseket is felfedezhetünk. A távolban egy repülőgépet villant meg a napfény, s jutott eszembe róla, hogy most azon az autópályán suhanunk, amit föntről nézve követhetett a szemünk. A Sintra-hegység lábainál, egy nemzeti park területén, szakadékok, erdők és források között fekszik *Sintra*, a portugál fejedelmek kedvenc pihenőhelye, nyári rezidenciája. Az útikönyv nyugalmat és békességet kínál az ide látogatóknak, azonban ezen a hétvégén lépni sem tudtunk a sok turistától. A kastély eredetileg várnak épült I. Dénes király uralkodásának idején a 13. században, majd a 16. században bővítették, a palota belsejének díszítése tovább gazdagodott. Mivel az arabok nagy számban éltek errefelé, erősen érződik hatásuk a művészetben is. Itt láthatók a Marokkóból származó legrégebbi csempék Portugáliában növényi ornamentikával és állati díszítésekkel. Kiemelkedik a termék közül a hattyúk terme pompás kazettás mennyezetével, a szarkák terme, az agárokkal díszített boltívek. Már a kastély első megpillantásakor feltűnik a két magas, kúp alakú kémény az épületen, amely a királyi nagy konyhát takarja, s amely mind a mai napig megőrizte azt a konyhafelszerelést, amivel a királyi vacsorákat készítették. A kastélynak saját kápolnája is van, gyönyörű, mives, szőnyeg hatású padlócsempékkel. Engem az büvölt el a legjobban, hogy minden teremben más és más csempemintákba, formákba és színekbe ütközött a szem, változatos felületeken mutatták magukat,

egyik szebb volt, mint a másik, és ez különleges hangulatot kölcsönzött az egész kastélynak. Én pedig sokadszorra beleszerettem a csempékbe.

Sinrától Lisszabon felé haladva az óceán már végigkíséri az utunkat. *Cascais* üdülőövezetben le is szállunk egy rövid sétára a buszról, hogy ismét tanúi legyünk a természet és a víz vad erejének: egy nyitott barlangnak, mely „a pokol szája” nevet kapta. A hullámok erőteljes munkája csodaképződményeket hozott létre ezen a partszakaszon, az óceán sísteregve áramlik be a sziklák közé, majd visszahúzódik, koptatja évszázadok óta a köveket. A víz kékesszürke felszínén vitorlások a partközelen, mögöttük kissé távolabb teherhajók horgonyoznak. A sirályok a sziklák tetején az alkonyat aranyló fényében pihenek ki fáradalmukat, aztán kecsesen repülve a vízre szállnak. A hőmérséklet hirtelen 28 °C-ra kúszik fel, legszívesebben mezítláb és fürdőruhában a sirályokhoz csatlakoznék.

(Alcobaça, cisztercita kolostorudvar. Fotó: Hacsi Lajos)